Erikoissuunnittelija Kirsi-Marja Lehtelä

24.10.2017

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausuntopyyntönne VNS 6/2017vp Tulevaisuusselonteon ensimmäisestä osasta 16.10.2017

THL:n lausunto tulevaisuusselonteon ensimmäisestä osasta

THL kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäisestä osasta.

Selonteon lähtökohdat

Työn murros on hyvä valinta tehtävänantoa ajatellen. Työhön laajasti ymmärrettynä kietoutuu yksilöiden ja perheiden, valtioiden ja koko kulttuurin kehitys. Selonteon ensimmäisessä osassa on tarkoitus luoda jaettu näkemys työn tulevaisuudesta, toisessa osassa esitetään yhteinen visio ja keinot siihen pääsemiseksi.

Selonteon ensimmäinen osa sisältää kuitenkin työn tulevaisuuden kuvauksen lisäksi monin paikoin viittauksia siitä, millainen tulevaisuuden työn tulisi olla ja miten siihen tulisi varautua. Keskittyminen jaetun näkemyksen tuottamiseen työn tulevaisuudesta olisi selkeyttänyt selonteon nyt osin sirpaleista tekstiä. Lisäksi selonteko on puutteellinen sukupuolivaikutusten osalta.

Eriarvoisuus

THL katsoo, että työn muutoksen yhteyksiä eriarvoisuuteen ei käsitellä selonteossa riittävällä tavalla vaikka selonteon mukaan työn murroksen ennakoidaan lisäävän taloudellista eriarvoisuutta. Eriarvoisuuden kasvulla on vaikutuksia niin väestön terveyteen ja hyvinvointiin, yhteiskuntarauhaan, siirtolaisuuteen kuin sosiaaliseen liikkuvuuteen ja demokratiaan sekä sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Näitä ei käsitellä selonteossa käytännössä lainkaan.

Globalisaatiovoittajien ja –häviäjien polarisoituminen voi murentaa yhteiskunnallista luottamusta ja demokratiaa, mikäli poliittista osallistumista ei pystytä kanavoimaan uudessa tilanteessa. Viimeaikaiset vaalit länsimaissa ennakoivat pysyviä muutoksia polittisissa valtasuhteissa, joilla voi olla suuriakin vaikutuksia talouden globalisaatioon ja sääntelyyn.

Suomalaisessa työelämässä vallitsevan sukupuolen mukaisen segregaation eli jaon naisten ja miesten aloihin ja ammatteihin, on katsottu vaikuttavan negatiivisesti yhteiskuntaan. Se rajoittaa yksilöiden valintoja, jäykistää työmarkkinoita ja estää kykyjen tehokkaan käytön. Työn muutosten seuraukset kohdentuvat sukupuolittain tarkasteltuna todennäköisesti hyvin eri tavoin. Jotta kaikilla olisi yhtäläiset mahdollisuudet toteuttaa itseään perheessä, työelämässä ja yhteiskunnassa, olisi systemaattisesti seurattava miten eri sukupuolten mahdollisuuksille saavuttaa ja toteuttaa näitä tavoitteita käy työn murroksessa. Työn muuttuessa saattaisi olla mahdollista ohjata työmarkkinoita sukupuolten työnjaon purkamiseen ja siten poistamaan sukupuolisyrjintää sekä edistämään palkkatasa-arvoa.

Taloudellisten resurssien ja inhimillisten pääoman jakautuminen vaikuttaa mahdollisuuksiin hankkia tulevaisuuden työelämässä tarvittavaa osaamista. Hyvinvointiyhteiskunnan tulonsiirrot ja palvelut turvaavat mahdollisuuksien tasa-arvoa ja mahdollistavat kouluttautumisen sosiaalisesta taustasta ja sukupuolesta riippumatta.

Palvelut

THL katsoo, että Suomen mallissa sosiaaliturva ja palvelut täydentävät toisiaan. Selonteossa tulisi tarkastella tulonsiirtojen lisäksi julkisten palvelujen roolia ja merkitystä kotitalouksien toimeentulossa ja työn murrokseen sopeutumisessa.

Hallintojohtaja, pääjohtajan sijainen Kari Saarinen

Osaston johtaja Markku Pekurinen